

Tolvajcsere a moziban

A tolvajokat sok szempont alapján különböztethetjük meg. Lopnak, ez biztos, de korántsem mindegy, hogy mit: toronyórát, atombombát vagy virágot. Az sem mindegy, hogy miért lopnak: szórakozottságból, szenvedélyből, unalomból vagy alantas nyereszkeskedési vágyból. Végül különbséget kell tenni aközött is, hogy ki lop: gyerek vagy aggastyán, szegény vagy gazdag, férfi vagy nő...

Jelenleg különösen az utóbbi különbségtételt hiányolom. Meg akartam nézni Louis Malle *A tolvaj* című filmjét, Belmondóval; érdeklődésemet felfokozta, hogy ez a film nemrég a moszkvai filmfesztiválon nagy sikert aratott. Kíváncsiságom elé látszólag nem tornyosult akadály, hirdették „A tolvaj”-t, így hát beültem és megtekintettem — egy másik tolvajt, Jean Chapot alkotását. Mint mondtam, tolvaj és tolvaj közt különbség van — a *Le voleur* és a *La voleuse* közt is van némi nembeli különbség. A film magyar keresztszülei ezt nagyvonalúan nem vették figyelembe, de ha meggondolom, talán jobb is így: nomen est omen, eltulajdonították egy híres film címét, ebben az esetben ez stílusos is.

Ami magát a filmet illeti: nem akarom lopni az időt, ezért csak röviden foglalom össze benyomásoimat: mélylélektani giccs. A főszereplő (bocsánat: a főszereplőnő), a kitűnő Romy Schneider gyereket lop benne, mégpedig a saját gyereket, akit hat évvel ezelőtt nevelőszülőkhöz adott. Váratlanul feltámad benne a vágy a gyerek után, aki eddig eszébe sem jutott, és sóvárgása rögeszmévé nő, teljesen kivetkőzteti önmagából. Jómódú férje, akivel eddig idillián élt, rémületen akarja megállítani ezt a folyamatot: szép szóval próbálkozik, majd

el akarja utaztatni a feleségét, azután bezárja, még meg is erőszakolja néhányszor, hogy ily módon lehetővé tegye egy új, feledtető gyerekek létrejöttét. Szerencsére Romy Schneider az uszodában is látható, gyereke mellett, karcsún, csodaszépén, így hát a férj akcióját nem kell a túlzott áldozatkészség számlájára írunk.

A véletlen úgy hozza, hogy a nevelőapa éppolyan megszállott, mint a mama: hallani sem akar meg egyezésről, hanem szintén becsavarodik, és amikor elragadják tőle a gyermeket, azt a puritán megoldást választja, hogy felmászik egy százméteres gyárkéményre, és bejelenti, hogy nem jön le, amíg vissza nem kapja a gyereket. Aztán az is bejelenti, hogy reggel hatkor ugri egy nagyot, ha nem teljesítik követeléseit. Az egész város, sőt a világ érdeklődésének középpontjába kerül, a tévé mással sem foglalkozik, a rádió közvetlenül a vietnami hírek után számol be az éppen időszerű tényálladékról. Végül az anya megtörik, körülbelül háromnegyed hatkor a nevelőszülő rendelkezésére bocsátja a gyereket.

Nem egy tolvajt látunk tehát, hanem két megszállottat; a téboly háttározza meg valamennyi viszonylatukat. Mindaz, ami ezen kívülreked, a szereplők múltja, életének egyéb vonatkozásai, merő általánosságok maradnak, ha egyáltalán szóba kerülnek. Ez a patológikus konfliktus a világ döntő kérdésévé válik. Ráadásul a néző modern vágásokat láthat, és igen kacifántos lelkeket (a színészek kitűnőek), úgyhogy az az érzése támadhat, hogy a kultúra dús emléit szívja. „A tolvaj”-nak feltehetően sikere lesz, de én azért úgy éreztem, hogy meglóptak.

EÖRSI ISTVÁN